

BIJ ELKAAR TE GAST

Preek over Genesis 18

Paaskerk Baarn, 8-2-2015

Ds. Jos van Oord

Inleiding

Zou ik gast durven zijn bij een teruggekomen jihadist en met hem het gesprek aangaan? Durf ik gast te zijn bij iemand die mij beduvelde heeft? Als je Jezus tweeduizend jaar geleden zou volgen, zat je voor je het wist bij de meest dubieuze figuren aan tafel. Hij gebruikte op een keer de maaltijd met ene Zacheüs, die erom bekend stond belastinggeld te gebruiken voor zijn eigen gewin. Gastvrijheid: *filoxenia*. Heel letterlijk betekent het 'liefde tot de vreemdeling'

Jezus volgen is dus niet de ander te gast vragen en laten leven volgens de regels van jouw huis, maar aanschuiven bij die ander en je voor hem openstellen. Gast durven zijn, in plaats van gastheer/vrouw. Je vooroordelen thuislaten en de atheïst, die nare buurman, de bankdirecteur, de salafist, of wie je ook maar voor je hebt, recht in de ogen kijken. Zou ik het durven. Let wel: begrip is iets anders dan goedkeuring.

Het Nederlandse christendom –schreef een journalist- is nog té veel bezig met de vraag: komen we wel op een goede manier over? Christenen willen niemand voor het hoofd stoten, en verzanden zodoende in gemeenplaatsen die zo inwisselbaar zijn dat ze letterlijk het ene oor en het andere uit gaan. Wie Jezus volgt, in een cultuur als de onze, wordt controversieel zonder de controversie te zoeken. Niet door de meningen die je verspreid, maar door de mensen bij wie je eet. Je kunt je inleven in een ander zonder zijn daden of ideeën goed te keuren.

Een concreet idee: wat als honderd gelovigen eens te gast zouden zijn bij de moslims in de wijk, dorp of bij een veroordeelde? Petra Stienen was van de week bij Jinek, publiciste, vaak gevraagd over zaken die spelen in de Arabische wereld. Ze schreef een boek over de Roermondse wijk de Donderberg waar ze haar jeugd doorbracht. Dertig jaar later keert ze terug naar deze wijk van haar jeugd. Wat is er geworden van de Donderberg, waar inmiddels mensen vanuit de hele wereld hun thuis hebben gevonden?

Ze is te gast bij veel bewoners van die wijk. Stienen laat in haar boek zien dat de mix van culturen en geloven, van Limburgers, Hollanders, migranten, asielzoekers en andere buitenstaanders kansen biedt. Als ze maar bij elkaar te gast mogen zijn.

Of bij iemand te gast zijn die zich verrijkt heeft ten koste van anderen. Misschien gebeurt dan wel hetzelfde als met Zacheüs. Hij raakte zo onder de indruk van Jezus dat hij uit schaamte voor zijn zelfverrijking alles in viervoud aan de samenleving teruggaf. Misschien is dat ook wel de visie op de toekomst van de kerk. Verkoop al wat je bezit aan vastgoed, vergeet de kerk en kom bij elkaar thuis, huur eens een sporthal, houd een

hagenpreek op de hei of organiseer een zondagse polonaise in een verzorgingshuis. Durf te gast te zijn op de vreemdste plekken.

Goed, misschien is dit voor sommigen een brug te ver. Heb je net een interim-predikant, verkondigt hij gelijk de verkoop van de kerk. Maar hier gaat het wel om: gast durven zijn.

Mijn voorbeeld is nog altijd Pater van Kilsdonk die elk café in Amsterdam afging en te gast was bij al die studenten die daar zaten.

Ik vind dat zelf moeilijk. Ik ben graag gastheer. Voel me thuis in die rol. Mensen op gemak stellen, thuis laten voelen. Mijn Horeca-ervaringen spelen daarbij een rol. Ook mijn ervaringen in Amersfoort-Noord met inloophuizen. Gastvrijheid staat daar bovenaan. En terecht. Maar ik leg nu een ander accent. Ik geen gastheer, maar te gast. Te gast durven zijn.

We zijn hier bij elkaar te gast. En dat vraagt nogal wat. Aandacht vooral. Openheid. Kwetsbaarheid.

Abraham en Sara

In de film Lazar die straks een groep mensen van ons bekijkt, is er een vreemdeling uit verre streken die zich aanmeldt op een school waar een lerares is weggefallen en zich aanbiedt als gast. Als een engel duikt hij op, zei de regisseur van de film in een interview. Hij schuift aan bij de kinderen uit zijn klas en is gast. Deelt verdriet (er is iets heel ergs gebeurd op school).

Daarom koos ik de film voor vandaag. Bij dit bijbelverhaal. Ook hier duiken engelen op, plots, drie mannen willen te gast zijn bij Abraham en Sara. En die mannen zijn te gast en bewerkstelligen veel.

Ze kiezen gast te willen zijn bij dit stel. Mensen op leeftijd, het leven is geleefd, het einde in zicht.

Vertrokken uit hun land. Op slechts een vage belofte van toekomst. Abraham had van God gehoord. Van God, nou ja, een stem gehoord. Sara niet. Abraham had zich losgemaakt uit zijn eigen voorspelbare verhaal en was iets totaal nieuws aangegaan. En zij ging mee. Op hoop van zegen.

Zoals dat gaat in een mensenleven. Dat je een toekomst aangaat, samen. En dat die toekomst tastbaar en zichtbaar wordt met de geboorte van een kind. Zo gaat jouw verhaal immers verder. Vaak, soms ook niet. Vaak is dat heel tragisch.

Sara krijgt geen kind. Zoals er dan staat: haar moederschoot bleef gesloten. Dat snijdt een diepe wond in haar ziel. De verhalenvertellers van het oude Israel laten geen symboliek ongebruikt. Als wij het verhaal binnenvallen is de woestijn droog en dor, en de zon staat te branden aan de hemel. Geen vruchtbare combinatie. Ons wordt een

beeld geschetst van een doodgelopen weg, een reis ten einde. Een uitgedroogd land en een ingedutte Abraham.
Daar willen de drie mannen te gast zijn.

Drie mannen?

Ik zeg dat zo:drie mannen.

Maar is dat zo? De ene keer wordt er in enkelvoud, dan in meervoud gesproken. De Heer liet zich aan Abraham zien...en Abraham sloeg zijn ogen op en zag, en zie drie mannen stonden bij hem. Hoe zit dat?

Het zou een visioen, een droom kunnen zijn. Een beeld, een fictie. Het woord zien komt een paar keer voor,een mooi werkwoord bij een visioen...bovendien, het is bij Mamre, bij Hebron,waar de Heer nogal eens verscheen in droom of visioen. En er staat:op het heetst van de dag, dat is het tijdstip om een dutje te doen...(zeker voor senioren) al het werk ligt stil,slapen en dromen. En in een droom loopt het nogal eens door elkaar heen...

Maar het blijft ook een verrassende gedachte: Eerst staat er Heer, dan mannen, dan de Heer weer en tenslotte de mannen weer. Het loopt inderdaad door elkaar heen in enkelvoud en meervoud.

Je loopt met iemand op, je raakt in gesprek,je geeft wat brood en wijn en je herkent de Heer. Een tuinman blijkt Jezus. En wij maar denken dat de historisch Jezus niet bestaat. Nou, hij duikt op, plots,soms, zien,even. Hij wordt geschiedenis in jou.

God komt op bezoek. In drie mannen, in Een. Nou ja. Een even wonderlijke als unieke voorstelling. Nergens in de Bijbel wordt God zo menselijk ten tonele gevoerd als in dit verhaal. Hij komt bij Abraham op bezoek. Dichterbij en meer tastbaar kan God niet worden beschreven. Maar zo is de God van Abraham, later van Jezus. Het is tastbaar, voelbaar als een paar druppels water bij het afscheid van Aartje Malestein deze week. Of straks bij de Aswoensdagviering: een kruisje op je voorhoofd:zo wil God zichtbaar zijn. Zo dichtbij. Als een paar mensen op visite.

Abraham veert er helemaal van op, fleurt er zelfs van op.

Hij ontvangt ze gastvrij, laat het beste eten serveren en kijkt vol trots toe terwijl de mannen hun maaltijd verorberen. De maaltijd met de Heer. Zo wil God bij jou zijn. Met brood. Straks bij de Aswoensdagviering met een kruisje, in de paaswake met wat water.

Er speelt meer. Sara speelt een grote rol bij deze visite. Er is geen nageslacht. En dat wordt haar ook op hoge leeftijd aangezegd. Daar kun je om lachen. Deze houding hoeft je niet af te keuren. Je kunt het ook positief duiden: Sara kondigt in dat lachen haar kind aan: De naam Isaac is een vertaling van de Hebreeuwse term Jitschak, in de letterlijke betekenis hij lachte of hij zal lachen. Ze anticipeert daarmee op haar zoon. Het is een visitekaartje.

Toekomst

De Bijbel schotelt ons vele verhalen voor van zwangerschappen die godsonmogelijk lijken. Hanna, de moeder van Samuel, Sara, Maria, Elisabeth...noem maar op...

Kinderen worden onder de meest bizarre omstandigheden geboren.

Het is taal om toekomst aan te geven. Er wordt een toekomst ontsloten, waar wij

menselijkerwijs geen toekomst meer in zagen. Een doodgelopen verhaal, een open einde...blijkt opeens zich te keren naar het licht. De zon gaat weer op en nieuw leven wordt zichtbaar en tastbaar. Als de nacht op zijn diepst is, is de dageraad nabij. Deze verhalen rond Abraham en Sara vormen het begin van de Bijbel. Ze zijn de eerste gelovigen, archetypes van gelovigen... in hun hele onderweg zijn in het leven worden ze steeds weer opnieuw beproefd. En krijgt hun leven onverwachte wendingen. Het lijkt haast wel een snelcursus geloven en mens worden. Alle facetten van een mensenleven komen voorbij. De hoogten en de diepten. Wel en wee, Zoet en zuur. Wat is je vertrouwen waard? Abraham? Sara? Hoe ga je om met dat wat je toevalt? Neem je het heft in eigen handen, of geef je je over? Wij zijn het, die twee. Met ons hele hebben en houden.

Er komen mensen op je weg die bij jou te gast willen zijn.

En die op je weg komen en van wezenlijke invloed kunnen zijn op je toekomst. Ook dus en vooral vreemde gasten. Zoals die drie mannen. Die man op de markt die even je aandacht vraagt, of die vreemdeling uit de film die de school in komt en zichzelf aanbiedt. Vreemdelingen op je pad, die bij jou te gast willen zijn.

Zou je trouwens ook zo naar je partner, je buur je collega kunnen kijken? Gasten bij elkaar. Ga daar met eerbied en aandacht mee om. Ze zijn gast zoals jij.

Geliefden van de Paaskerk

Mag ik in de komende periode waarin ik een van uw voorgangers ben, naast Marleen, bij u te gast zijn. En u te gast bij mij?

Welkom!

En open en vrij elkaar in de ogen kijken, en luisteren en vertellen, en bidden. En maaltijd houden. En mensen van buiten binnenlaten en ophoren bij beloften, bij woorden over God, hoop en liefde. En stil zijn.